

Kuidas ja millal tuleb lüüa kirikukelli

Ilma kelladeta ei saa kirikut ette kujutada. Harilikult on õigeusu kiriku kellatornis 5-7 kella mitmesuguses suuruses. Kellade helistamine ei sünni alati ühetooniliselt, vaid see peab vastama ajakohaselt jumalateenistusele. Peamiselt on tarvilusel kahe- ja kolmesugune kellahelin: palvele kutsuv järjekindlalt ühe kella löömine ja mitme kellaga kooskõllaliselt helistamine.

Õhtu-, hommiku- ja liturgiateenistusele lüüakse esmalt järjekindlalt ühe kellaga palvele kutsuvalt, millele järgneb kõigi kellade helistamine.

Kristuse Ülestõusmist tähistades (ka pühapäevadel) on kellade helin kirikutes ka liturgia lõpul. Samuti Paasapähal ja kogu valgusenädala jooksul, sellele järgnevatil pühapäeval kuni Taevaminemispühani (40.päeval pärast Paasapähi). Piiskopiteenistuse puhul on aga õhtu-, hommiku- ja liturgiateenistuse lõpul alati kelladehelin.

Templipähal (pühakoja nimipühaku või päha pühitsemine) ja uuel aastal on pärast liturgiat eestpalveteenistuse (kui seda peetakse) algul kella löömine ühe kellaga (mõni minut) samasugune, kui liturgia algul, kuna eestpalveteenistuse lõpul on kellade helistamine.

Ristikäigu puhul lüüakse alguses ühe kellaga. Ristikäigu väljumisel kirikust helistatakse kelladega, kuni selle tagasitulekuni kirikusse.

Kui ristikäiguga on seoses väike veepühitsemine eemal kirikust (allikal või jõel), siis on kellahelin ka teistsugune. Nimelt lüüakse ristikäigu algul suurema kellaga parajalt 20-25 lööki, siis järgmise vähemaga samuti 20-25 lööki jne. kuni kõikide kelladega on järgemööda helistatud. Siis alustatakse jälle samas järjekorras suurest kellast jne. kuni ristikäik vee juurde saabub. Kui risti veepühitsusel vette kastetakse, helistatakse kellatornis kõiki kellasid kooskõllastatult, kuni ristikäik kirikusse tagasi jõuab.

Siinjuures tuleb tähele panna, et templipähal enne liturgiat peetakse väikest veepühitsemist ja kellade helistamine on siis samasugune, kui ristikäiguga seoses veepühitsemise ajal.

Kui veepühitus toimub kirikus, kulub selleks vähem aega ja siis võib 25 löögi asemel lüüa 12 korda iga kellaga järgemööda alates suuremast lõpetades väiksemaga. Löömine algab veepühitsemise teenistuse alguses ühe kellaga jne.

Samasugune kellahelin on ka piiskopi pühitsemise puhul.

12 kannatusevangeeliumi lugemisel Suurel neljapäeval lüüakse esimese evangeeliumi lugemise algul üks löök suure kellaga, teise evang. lugemisel kaks lööki jne. kuni kõik 12 evang. on loetud. Sellele järgneb kellahelin kõigi kelladega (mõni minut).

Ristiülendamise pähal (14.sept.), ristikummardamise pühapäeval suure paastu ajal ja 1.augustil (ristipuu väljatoomise mälestus) suure austamislaulu ajal (koguõisel jumalateenistusel) enne risti väljatoomist altarist algab kellatornis kellalöömine järgmiselt: lüüakse üks löök iga kellaga aeglaselt järgemööda, alates suurest kellast kuni väikseimani ja siis üks ühislöök kõikide kelladega korraga.. Siis jälle üksikud löögid ja ühislöök jne, kuni rist on asetatud keset kirikut kaldlauale (analoele) – siis helistatakse kõikide kelladega pidulikult mõni minut. samasugune kord on kellade helistamisega Suure Reede õhtuteenistusel surmakuju väljatoomise ajal ja Vaikse laupäeva hommikuteenistusel, peale suurt austamise laulu,

kui surmakuju (Kristuse surilina, plašantsa) ümber kiriku (või kiriku sees) ringi kantakse. Kui surmakuju keset kirikut hauda (alusele) paigutatakse, siis järgneb ülalnimetatud kellalöömisele kõigi kellade helistamine mõned minutid.

Suure paastu ajal erineb kellahelin oma kurva tooniga ja aeglaste löökidega, kuna esmaspäevast kuni reedeni paastu argipäevil ka 3., 6. ja 9. tunni lugemise ajal on kellahelin. Nimelt lüüakse kolm lööki aeglaselt kolmandal tunnil, kuus lööki kuuendal tunnil, üheksa lööki üheksandal tunnil.

Kellahelin kirikutornist on mitmeid halvale teele sattunud õigele teele juhtinud. Samuti kasutati meeltesegadusse sattunud inimeste korrastamiseks järgmist meetodit: inimene pandi suure kella alla istuma ja löödi tema kohal mõnda aega kella. See korrastas tema mõtlemise ja rahustas hingetormid.

Suurte tormide, tuiskude ajal, samuti elutormide ajal ja keerises on kellahelin teel ja elus eksinuid paljudel kordadel jälle õigele teele juhtinud. Kelli helistada võib aga ka harilike pühapäevaste teenistuste lõpul.

Tüpikonis (juhiste raamatus) on veel öeldud, et kiriku kellalöömine on üks suurimaist ülesannetest ja seda on täitnud mõnes kohas peale kellameeste ka akadeemilise hariduse saanud köstrid.

Alati pole võtta selleks välja õppinud kellamehi, iseäranis praegusel ajal. Tuleb leppida ka vähemaga, olemasolevaga.